

2022-08-18
I2022/01619**Infrastrukturdepartementet**Affärsverket svenska kraftnät
Box 1200
172 24 Sundbyberg

Uppdrag att ansöka om att använda intäkter från överbelastning för att finansiera nödgärder för konsumenter och företag

Regeringens beslut

Regeringen ger Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) i uppdrag att, i enlighet med vad som anges under rubriken Närmare om uppdraget, hos Energimarknadsinspektionen ansöka om att använda intäkter från överbelastning i transmissionsnätet för el för att finansiera åtgärder för att bibehålla och öka överföringskapaciteten inom Sverige samt nödgärder som på kort sikt kan komma konsumenter och företag till del.

Ansökan med skälen för de föreslagna åtgärderna ska ha inkommit till Energimarknadsinspektionen senast den 15 november 2022.

För det fall utformningen av en nödgärd föranleder samverkan med eller arbetsinsatser från andra myndigheter ska Svenska kraftnät inför att ansökan ges in till Energimarknadsinspektionen inkomma med en redovisning till Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet) där behovet av samverkan eller arbetsinsatser närmare beskrivs.

Närmare om uppdraget

Svenska kraftnät ska ansöka om att få använda outnyttjade intäkter från överbelastning (s.k. flaskhalsintäkter eller kapacitetsavgifter) som hittills har inkommit samt är prognosticerade för 2022 och 2023 till följd av prisskillnader mellan elområden inom Sverige i syfte att finansiera åtgärder för att bibehålla och öka överföringskapaciteten inom Sverige samt nödgärder som på kort sikt kan komma konsumenter och företag till del. Svenska kraftnät prognosticerar den utgående balansen för inkomna intäkter från överbelastning 2023 till 59 360 miljoner kronor. Utöver vad som

föranleds av artikel 4 i beslutad metod avseende användning av intäkter från överbelastning i enlighet med artikel 19.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el, ska Svenska kraftnät i ansökan särskilt

- beakta hur det exceptionella omvärldsläget och kriget i Ukraina påverkar EU:s energimarknader, hur krisrelaterade prisskillnader mellan elområden i Sverige leder till att inflödet av intäkter från överbelastning har ökat, samt kommissionens meddelande från den 18 maj 2022 om kortsiktiga interventioner på energimarknaden och långsiktiga förbättringar av elmarknadens utformning – en handlingslinje (COM[2022] 236 final),
- beakta att elpriset är geografiskt betingat på så vis att nödgärderna i första hand träffar konsumenter och företag i södra Sverige,
- beakta att planerad och framtida elnätsutbyggnad och andra åtgärder som ökar den tillgängliga överföringskapaciteten i nätet inte begränsas av nödgärder för konsumenter och företag,
- i förekommande fall beakta utfall av befintliga ärenden avseende ansökningar om användning av intäkter från överbelastning,
- beskriva hur Svenska kraftnät kan upprätthålla förmågan att uppnå de prioriterade målen för användning av intäkter från överbelastning i enlighet med artikel 19.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el samtidigt som nödgärderna genomförs enligt Svenska kraftnäts föreslagna utformning och kostnad under Energimarknadsinspektionens kontroll,
- beskriva på vilket sätt nödgärdernas utformning eller kostnaden för dem påverkar Svenska kraftnäts ekonomiska mål eller förmåga till långsiktig och ändamålsenlig planering av nättariff, balansansvarsavgift och anslutningsavgift, samt
- ange nödgärdernas utformning, dess påverkan på elmarknaden och motivera storleken på kostnaden för dess finansiering.

Skälen för regeringens beslut

Svenska kraftnät tilldelas intäkter från överbelastning utifrån de prisskillnader som uppstår mellan svenska elområden och mellan svenska och angränsande elområden. Artikel 19 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el reglerar hur intäkter från överbelastning får användas.

Byrån för de europeiska tillsynsmyndigheternas samarbete inom energiområdet (ACER) har efter förslag från de europeiska transmissionsnätsföretagen och i enlighet med den nämnda förordningen beslutat en metod för hur intäkterna från överbelastning får användas. Den nya metoden som beslutades i december 2020, har införts under 2021 och påverkar hantering av intäkter från överbelastning från och med 2022. ACER får begära att de europeiska transmissionsnätsföretagen ändrar eller uppdaterar metoden. Det är Energimarknadsinspektionen som prövar Svenska kraftnäts användning av intäkter från överbelastning i enlighet med det regelverket och inspektionen fattade också beslut om Svenska kraftnäts användning av intäkter från överbelastning den 22 juni i år.

Sedan en tid tillbaka har inflödet av intäkter från överbelastning varit exceptionellt högt på grund av de prisskillnader som för närvarande råder mellan norra och södra Sverige samt mellan Sverige och angränsande länder med vilka Sverige är elektriskt kopplat. Regeringen gav därför den 20 januari i år Svenska kraftnät i uppdrag att bl.a. synliggöra hur intäkter från överbelastning, i enlighet med den ovan nämnda metoden, avses återbetalas till kundkollektivet (I2022/00183). Svenska kraftnät har, i enlighet med uppdraget, inkommit med två kvartalsredovisningar till Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet). Den senast daterade redovisningen inkom den 30 juni och prognosticerar den utgående balansen för inkomna intäkter från överbelastning 2023 till 59 360 miljoner kronor och 2025 till 71 654 miljoner kronor med hänsyn taget till tillkommande användning av medlen som nu utreds samt planerad reduktion av stamnätstariffen. Svenska kraftnät anger att inflödet av medlen är mycket svårt att prognosticera varför utfallet kan bli både högre och lägre.

Utbyggnaden av elnät och andra åtgärder som ökar den tillgängliga kapaciteten i nätet är en för regeringen högt prioriterad fråga. Därför får inte utbyggnaden av elnätet, eller andra åtgärder som ökar den tillgängliga kapaciteten, begränsas som en följd av ett eventuellt stöd.

Energipriserna i Europa har till följd av den ekonomiska återhämtningen efter pandemin och därefter den ryska invasionen av Ukraina stigit till exceptionellt höga nivåer. Olika typer av åtgärder för att hantera konsekvenserna har vidtagits på både nationell nivå och inom EU-samarbetet.

Den 18 maj 2022 presenterade kommissionen en plan – RePower EU för att bryta EU:s beroende av fossila bränslen från Ryssland (COM[2022] 230 final).

Samtidigt presenterade kommissionen meddelandet Kortsiktiga interventioner på energimarknaden och långsiktiga förbättringar av elmarknadens utformning – en handlingslinje (COM[2022] 236 final). Meddelandet bygger på den verktygslåda för åtgärder och stöd för energimarknaderna som kommissionen presenterade den 13 oktober 2021. Utöver verktygslådan föreslås i meddelandet ytterligare åtgärder som på kort sikt kan vidtas inom gas- och elsektorerna för att effektivt hantera konsekvenserna av ihållande höga energipriser för konsumenterna och företagen. Kommissionen bedömer att prisskillnader mellan elområden som har uppkommit eller ökat på grund av kriser i omvärlden och leder till en stor ökning av intäkter från överbelastning kan, under tillsynsmyndigheternas kontroll och i vederbörligen motiverade fall, undantagsvis användas för att finansiera nödatgärder för konsumenter och företag.

Mot bakgrund av det nu anförda bedömer regeringen att det finns skäl att ge Svenska kraftnät i uppdrag att ansöka om att använda intäkter från överbelastning för att finansiera nödatgärder som på kort sikt kan komma konsumenter och företag till del och därigenom möjliggöra en prövning av sådana kostnader i enlighet med gällande regelverk.

På regeringens vägnar

Khashayar Farmanbar

Pär Lydén

Kopia till

Statsrådsberedningen/EU

Finansdepartementet/BA och KO

Miljödepartementet/KL

Näringsdepartementet/BI och MK

Energimarknadsinspektionen

()